

De Rekenkamercommissie

'de bomen én het bos beter zien'

Hans Timmerman, hans@timmerman.nl

Wil je de voorzitter interviewen van de Rekenkamercommissie, was de vraag. In eerste instantie dacht ik, voorzitter van de Algemene Rekenkamer? Woont zeker in Voorschoten, maar waarom dat aan mij vragen?

Kan niet waar zijn. Zoals gewoonlijk denk ik bij "kan niet waar zijn", dan is het ook niet waar. In het algemeen een goede gedachte die veel teleurstelling voorkomt en vermoedelijk ook geld bespaart, maar dat terzijde.

Enfin, die middag reed ik naar Dolf Kamermans die in zo'n straat woont waar je normaal gesproken nooit doorheen komt, of je moet er wezen. Overigens niet slecht wonen in zo'n huis in een afgelegen kromme straat met uitzicht vanuit de tuin op het wuivende riet langs de Vliet.

Uit navraag blijkt dat maar weinig dorpsgenoten ooit van het bestaan van een rekenkamercommissie hebben gehoord. Dolf Kamermans legt in het kort de ontstaansgeschiedenis van de plaatselijke commissie uit. Halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw is in Delft voor het eerst een dergelijk controlerende en adviserende organisatie opgetuigd. In 2002 werden de rekenkamercommissies landelijk ingevoerd en hier ter plaatse in 2006. In feite is die op het gemeentelijke niveau analoog aan de Algemene en de Europese rekenkamer. Wat neerkomt op een onafhankelijk extern bestuursorgaan met een eigen juridische status met recht van informatie en controle betreffende het gemeentelijke beleid én het recht tot advisering.

De commissieleden leggen de eed of de gelofte af in een raadsvergadering, van hun eigen gemeente die hen overigens heeft voorgedragen als lid. De voorzitter en zijn vervanger worden door de gezamenlijke raden van de vier gemeenten voorgedragen. Onze plaatselijke commissie bestaat uit zeven personen en omvat thans vier gemeenten, te weten Voorschoten, Wassenaar, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg.

'Onze toets van het gemeentelijke beleid is in het kort samen te vatten onder de termen zinnig, zuinig en zuiver, zegt D. K. en vervolgt ter nadere verduidelijking: effectief, efficiënt en rechtmatig.' Met nog andere woorden, doelmatig, doeltreffend en rechtens. Hierover hebben wij dus geen misverstand. En nu de praktijk.'

De voorzitter benadrukt nog maar eens dat de commissieleden strikt onafhankelijk en vertrouwelijk onderzoek kunnen verrichten en overal vragen bij mogen stellen en dat die vragen ook beantwoord moeten worden. 'Wij kunnen ook vragen aan de raad en het college: wat willen jullie dat wij onderzoeken?' In contact met de burger gelden dezelfde regels? 'Zeker.'

Een prettige gedachte als een aantal buurt- of wijkgenoten tot de conclusie komt dat er wat te verbeteren valt rondom hun kleinschalige lokale leefwereld en daarmee naar de onpartijdige rekenkamercommissie kan stappen om daarover te klankborden. Dat laatste geldt zeker ook voor het zogenaamde sociaal domein. Het traject richting Wet Maatschappelijke ondersteuning, de WMO waar de gemeenten voor verantwoordelijk zijn. De commissie heeft de bereikbaarheid van voorzieningen van de wet voor de burger uitgezocht en praktische ambtelijke adviezen gegeven aan de vier gemeenten.

Het feit dat de rekenkamercommissie een officiële adviserende status heeft bij de gemeente, dient om de goedwillende burger vertrouwen te geven. Hij hoeft niet bang te zijn bij voorbaat met zijn ideeën tegen een ambtelijk bestuurlijke muur van in beton gegoten regelgeving aan te lopen.

Blijkbaar wordt er regelmatig gebruik van gemaakt. Zo werd mij verteld dat in 2018 de rekenkamercommissie zestig burgerinitiatieven in de vier gemeenten heeft onderzocht. Uit het rapport van de commissie blijkt dat initiatieven als voedselbank, repaircafé, verenigingsleven, kringloop en collectieve energiebesparing tot de goede voorbeelden worden gerekend.

De commissie is vrij in het soort van onderzoek dat zij kiezen, wat uiteraard wel bestuurlijk relevant moet zijn. Overigens kunnen zij van te voren (ex ante) iets onderzoeken op haalbaarheid, maar ook achteraf (ex post) als plannen al zijn uitgevoerd. Dat laat ook zien dat er geen sprake is van financieel winstbejag door de commissie. Niet onbelangrijk dat te weten.

Die onderzoeken hoeven niet altijd zo uitgebreid te zijn als destijds het onderzoek in Voorschoten naar de verdamping van het aanvankelijk grote vermogen, ontstaan uit de verkoop van energieaandelen. Ook quick-scans voor kleinere zaken behoren tot hun sociale gereedschapskist.

*Samenstelling · Dolf Kamermans, voorzitter · Saskia van der Haagen, plaatsvervangend voorzitter · William Segers
· Sarah Morassi-Nauts · Enno Gerdes · Saskia Hoogkamer · Gerard Lappee, secretaris*

Foto Rene zoetemelk

Ons gesprek loopt ten einde en wij nemen afscheid, maar niet voordat rekenkamercommissievoorzitter Dolf Kamermans met enige trots heeft gewezen op een op 31 mei 2018 gehouden symposium. Bij dat evenement werd het rapport gepresenteerd onder de naam "De Burger neemt het Initiatief" in het bijzijn van de Minister van Binnenlandse zaken Kajsja Ollongren en Jan van Zanen in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Vereniging Nederlandse Gemeenten, de VNG. Met hun aanwezigheid onderstreepten zij het belang dat de landelijke overheid stelt in deze laagdrempelige burgerparticipatie met het eigen kleine buurtschalige belang. Dat laatste is belangrijk. In dat verband valt te denken aan gezamenlijke energiebesparingstrajecten, verenigingsleven, kleuterspeelplaatsjes, comfortabel straatmeubilair en toegankelijkheidsprojecten voor de minder mobiele medemens.

Op een laatste vraag hoe de financiële onderbouwing van de commissie eruit ziet, komt een praktisch antwoord. Voor de per definitie parttime werkzaamheden ontvangen de leden een maandelijkse bijdrage van ± 200,- euro. Die bedragen komen uit de subsidiepot van de gemeenten, waaruit ook de werkzaamheden van door de commissie ingehuurde sociaal dan wel technisch specialisten worden betaald.

De gemeenten leveren een vrij bescheiden bijdrage op grond van het aantal inwoners. Zegge en schrijf één euro. Voor de vier gemeenten komt dat neer op € 160.000,- per jaar. 'Helaas,' voegt D.K. er mistroostig aan toe, 'er zijn plannen om dat bedrag met 10% te verlagen, maar dat zou wel heel jammer zijn. Immers, wij kosten uiteindelijk lang niet altijd geld, wij besparen de instanties zelfs met onze gevraagde dan wel ongevraagde adviezen. Het beschermt hen mogelijk tegen onnodige of te hoge uitgaven.'

Wij nemen afscheid in de tuin. Het riet langs de vliet nijgt onder een lichte avondbries heen en weer. Misschien wel een mooie metafoor voor de rekenkamercommissie. Standvastig maar meebuigend.